

μη εἰς αὐτὸ 17 γενικοί—Ἐπιτηρηταὶ τῆς παιδείας. Τὸ Πανεπιστήμιον τοῦτο ἔχει προσέτι καὶ ἰδιαιτέραν βιβλιοθήκην εἰς Σορβόνην (παρ' ἧς καὶ τὸ ὄνομα πολλάκις λαμβάνει), καὶ ἰδιαίτερα κεφάλαια πρὸς ἑξοικονημῶν τῶν προβεβηκότων καὶ ἀσθενῶν διδασκάλων.

[Ἐπεται Συνέχεια.]

ΠΕΡΙ ΠΟΛΥΤΙΜΩΝ. ΛΙΘΩΝ.

(Συνέχ. ἀπὸ Σελ. 310, Ἀριθμ. 10)

Ὁ Σάπφειρος (Ζαφείρι κοινῶς, καὶ τουρκιστί-Μαβί, ἢ Γιὸκ γιακούτ). Καὶ οὗτος ὁ πολύτιμος λίθος εὐρίσκεται ἐπὶ τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας. Τὸ χρῶμα αὐτοῦ εἶναι γαλανὸν ὡς τοῦ οὐρανοῦ, ἐνίοτε ἀμαυρότερον, καὶ ἄλλοτε λευκότερον. Ὁ παντελῶς λευκογάλανος καὶ κηλιδωτὸς ὀνομάζεται Λύγκιος Σάπφειρος. Τὸ χρῶμα τοῦ σαπφείρου ἐξαλείφεται διὰ τοῦ πυρός· ὅθεν καιόμενος ἐνίοτε, ἀκονίζεται, καὶ πωλεῖται ὡς ἀδάμας. Ἡ σκληρότης αὐτοῦ εἶναι παρὰ πλησίον με τοῦ ἀνθρακος.

Ὁ Σμάραγδος (Σμαράγδι κοινῶς, καὶ Ζουμπρούτ τουρκιστί.) Οὗτος ὁ λίθος εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον πράσινος, καὶ ἔχει σχῆμα στύλου ἐξαγώνου, μὲ γωνίας ὀμαλάς. Ἐκπαλαὶ ἐφέρετο ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἦτο τιμιώτερος· τῶρα ὅμως φέρεται ἀπὸ τῆς Περού καὶ τῆς Βρασιλίας, καὶ πωλεῖται μὲ τιμὴν μετριωτέραν. Ἡ τιμὴ αὐτοῦ διορίζεται κατ' ἀναλογίαν τῆς καθαρότητος τοῦ χρώματός του.

Ὁ Χρυσόλιθος (τουρκιστί Μισίρ Ζουμπρούτ.) Καὶ οὗτος εὐρίσκεται πάντοτε κρυσταλλωτὸς, εἰς σχῆμα ἐξαγώνου λίθου μὲ πυραμίδας ἐξαγώνους. Τὸ χρῶμα αὐτοῦ εἶναι χρυσοπράσινον. Οἱ κάλλιστοι χρυσόλιθοι φέρονται ἀπὸ τῆς Περού καὶ τῆς Βρασιλίας.

οὐ δὲ μεσαῖοι εὐρίσκονται κατὰ τὴν Βοημίαν, Σιλησίαν, Σαξωνίαν καὶ ἄλλους τόπους. Αὐτοὶ δὲν εἶναι τόσον ἐπιθυμητοὶ λίθοι.

Τὸ Βηρύλλιον, ἢ Βύριλλος. Τὸ χρῶμα τοῦ λίθου τούτου εἶναι παρόμοιον μὲ τὸ πράσινον τῆς θαλάσσης χρῶμα, μεταπίπτει εἰς τὸ τοῦ νεροῦ γαλανὸν χρῶμα. Ἐν εἶδος αὐτοῦ ὀνομάζεται Χρυσοβηρύλλιον· διότι τὸ πράσινον αὐτοῦ χρῶμα κλίνει εἰς χρυσοκίτρινον. Εἶναι δὲ κρυσταλλωτός· ἔχει σχῆμα ἑξαγώνου στύλου, καὶ φλέβας κατὰ τὸ μῆκος, καὶ εὐρίσκεται κατὰ τὴν Ῥωσσίαν καὶ Σαξωνίαν· ἀλλὰ δὲν ἔχει μεγάλην ὑπόληψιν.

Τὸ Τοπάξιον (Τουρκιστ. τοπάξ, ἢ σαρὶ γιακούτ.) Οὗτος εἶναι κίτρινος καὶ κρυσταλλωτός, καὶ ἔχει σχῆμα ὄβυ ἑξαγώνων πυραμίδων· εὐρίσκεται ὁμῶς καὶ εἰς σχῆμα ἄλλο, καὶ πολλάκις εἰς τοὺς ποταμοὺς ὡς ψῆφος στρογγύλη. Πατρίς αὐτοῦ εἶναι αἱ Ἀνατολικαὶ Ἰνδίαι, καὶ ἡ Βρασιλία. Τὸν παρελθόντα αἰῶνα εὐρέθη καὶ ἐπὶ τὴν Σαξωνίαν, καὶ ὀνομάσθη Κοχλιοτοπάξιον.

Ὁ Ὑάκινθος (τουρκιστί Γεσσίμ.) Οὗτος ἔχει συνήθως χρῶμα παπαρούνας, κλίνει ἐνίοτε εἰς τὸ κίτρινον, ἢ τὸ αἶθρον, εἶναι ἀπαλώτερος τοῦ τοπαξίου, καὶ χάνει τὸ χρῶμα διὰ τοῦ πυρός. Διὰ τοῦτο ἐκχρωματίζουσιν αὐτὸν πολλάκις οἱ τεχνίται, καὶ τὸν πωλοῦσιν ὡς ἀδάμαντα ὑποκίτρινον. Εὐρίσκεται δὲ κατὰ τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας, καὶ τὴν Βρασιλίαν, καὶ πωλεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ τὴν αὐτὴν τιμὴν τοῦ χρυσολίθου.

Ὁ Ἀμέθυσος οὗτος εὐρίσκεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κρυσταλλωτός, καὶ ἐνίοτε ὡς ψῆφος ποταμίας. Τὸ χρῶμα αὐτοῦ εἶναι γαλανὸν ἰώδες, κλίνει πολλάκις εἰς τὸ αἶθρον, ἢ πράσινον. Διὰ τοῦ πυρός ἐκχρωματίζεται. Ὁ τῶν ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν ἀμέθυσος εἶναι τιμιώτερος, καὶ ἔχει τὴν σκληρότητα τοῦ ἄνθρακος. Ὁ δὲ τῆς Βρασιλίας ἀμέθυσος ὑπάρχει ὀλίγον τι σκληρότερος

τοῦ κρυστάλλου, καὶ ῥηνίζεται· ὅθεν πωλεῖται πολὺ με-
τριώτερον. Ἐπὶ τὴν Βρασιλίαν εὐρίσκονται μεγάλοι
ἀμέθυστοι· ὅθεν κατασκευάζουσιν ἐξ αὐτῶν δοχεῖα παν-
τοδαπῆ, ταμβακέρας, κεφάλια ῥάβδων, καὶ ἕτερα τοι-
αῦτα. Ἐν τι εἶδος ἀμεθύσου ἔχει κατανόκκινα στίγμα-
τα καὶ φλέβας, καὶ ὀνομάζεται Τριχαμέθυσος.

Ὁ Χαλκηδόνιος ὀλίθος οὗτος ὑπάρχει λευ-
κογάλανος, νεφώδης, λευκός, ἢ φαιός, σκιαζόμενος ὑπὸ
χρωμάτων ἄλλων καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡμιδιαφα-
νής. Ὁ κάλλιστος εὐρίσκεται κατὰ τὴν Ἰσλανδίαν,
καὶ τὰς Φερρέας νήσους. Πρὸς τούτοις εὐρίσκεται καὶ
ἐπὶ τὴν Σιλλησίαν, τὴν Σαξωνίαν, καὶ ἄλλους τινὰς τῆς
Γερμανίας τόπους. Ὅταν νῆαι λευκός καὶ ἀδιαφανής,
ὀνομάζεται Καχαλόγγος. Ὅταν δὲ ἔχη σχήματα
δένδρων, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, λέγεται Μοκκαῖος (Κια-
αμπὲ τὰς τουρκιστ), Δενδραχάτης, ἢ Δενδρί-
της. Ἐνίοτε δὲ ἐμπεριέχει ὁ χαλκηδόνιος ὕδωρ διαυ-
γές, καὶ εἶναι διαφανής, καὶ τότε ὀνομάζεται Ὑδρο-
φανής.

Εἶδος τοῦ χαλκηδονίου νομίζεται καὶ ὁ Ὀνυξ
(Σουλεϊμάν τὰς τουρκ.) ὃς τις ἔχει χρῶμα ὄνυχος ἀν-
θρωπίνου, καὶ πολλάκις ἀμαυρόαιθρον, καὶ ἀμαυρογά-
λανον μὲ γαλακτοχρόους φλέβας· ὅτε ὀνομάζεται Κα-
μαχοῦϊας. Οὗτος εὐρίσκεται εὐμεγέθης· ὥστε
κατασκευάζουσιν ἐξ αὐτοῦ ταμβακέρας, καὶ ἕτερα
μεγαλήτερα σκεύη.

Τὸ Σάρδιον τουρκιστ Χακίκ, καὶ Γεμενί-
τάς.) Οὗτος ἔχει χρῶμα κόκκινον διαφόρων βαθμῶν,
καὶ διαύγειαν πολυειδῆ. Τὸ κάλλιστον αὐτοῦ εἶδος φέ-
ρεται ἀπὸ τῆς Ἀραβίας. Οἱ παλαιοὶ κατεσκεύαζον σφρα-
γίδας ἐξ αὐτοῦ. Ὁ Σαρδόνυξ εἶναι λίθος σύνθετος
ἐκ τοῦ χαλκηδονίου καὶ τοῦ σαρδίου, οἱ ὅποιοι σύγκειν-
ται κατὰ γραμμὰς, ἢ κατὰ στοιχάδας, ἢ κατὰ κηλί-
δας. Οἱ παλαιοὶ ἐτίμων αὐτὸν πολὺ, ὅθεν καὶ ἐχάρατ-
τον αὐτὸν διὰ δακτυλίδια, καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

Ὁ Ὀπάλλιος. Οὗτος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι λευ-

κογάλανος· ἡ δὲ ἐπιφάνεια αὐτοῦ κλίνει εἰς τὸ πράσινον, κίτρινον, κόκκινον, ἢ γαλανόν. Ἐπειδὴ ἔχει μετρίαν σκληρότητα, ῥηνίζεται. Εἶναι ἡμιδιαφανής, καὶ μόνος ὁ ἀμίμητος πολύτιμος λίθος μέχρι τοῦ νῦν ὑπὸ τῆς τέχνης. Εὐρίσκεται δὲ καθ' οὓς τόπους καὶ ὁ χαλκηδόνιος. Ὁ γνωστός μέγιστος, καὶ εὐειδέσειατος ὀπάλλιος εὐρίσκεται εἰς τὸ βασιλικὸν ὀρυκτολογεῖον τῆς Βιέννης, καὶ εἶναι ἰσομεγέθης μὲ γρόνθον ἀνδρός. Ὁ Ἄστερίας ὀπάλλιος εἶναι ἓν τι εἶδος αὐτοῦ σκληρότερον, καὶ σπινθοβολοῦν διὰ τοῦ χάλυβος. Τὸ χρῶμα αὐτοῦ εἶναι φαιὸν ὑποπράσινον, ἢ ὑποκίτρινον, καὶ αἰθὸν ὑποκίτρινον, καὶ ὦν ἀκονισμένος ἀποστίλβει λαμπρῶς. Οἱ ἐντελῶς καθαροὶ ἀστερίαι εἶναι σπανιώταται, καὶ λίαν πολύτιμοι. Εἷς τοιοῦτος λίθος, ὅς τις εἶχε μῆκος ἕως ἐνὸς δακτύλου, καὶ πλάτος ὡς $1\frac{1}{4}$ τοῦ δακτύλου, ἐπωλήθη ποτὲ καιροῦ κατὰ τὴν Εὐρώπην διὰ χίλια φλωρία. Γνησία πατρίς αὐτοῦ εἶναι ἡ Κεϋλόνη, καὶ ἡ Σιβηρία.

Εἶδος αὐτοῦ ἰδιαίτερον εἶναι καὶ ὁ Ὑδραυγῆς Ὀπάλλιος, ὅστις ἐκτὸς μὲν τοῦ νεροῦ ὑπάρχει ἀδιαφανής· ἐντὸς δὲ αὐτοῦ γίνεται διαφανής, καὶ μεταβάλλει τὸ χρῶμά του, καὶ ἀφ' οὗ ἐκβληθῆ ἀπὸ τὸ νερὸν, καὶ ξηραθῆ, γίνεται πάλιν ὡς τὸ πρῶτον ἀδιαφανής, καὶ ἀποκτᾷ τὸ χρῶμά του. Πρώτερον ὁ λίθος οὗτος ἦτον βαρύτιμος· ὥστε ὅταν ὑπῆρχεν ἰσομεγέθης μὲ ῥεβύνθιον, ἐπωλεῖτο διὰ 200 φουντστέρλιγκα· τῶρα ὅμως ἐγένεν ἡ τιμὴ αὐτοῦ μετριωτέρα, διότι δὲν εἶναι τόσο σπάνιος. Τὸ Ἀβεντουρίνον εἶναι ἕτερόν τι εἶδος τοῦ ὀπαλλίου, ἔχον κηλίδας χρυσοχρούς, τὸ ὁποῖον γίνεται ὑπὸ τῆς τέχνης καὶ ἀπὸ ἕελον.

Ὁ Ἀχάτης. Κανείς ἄλλος πυρίτης λίθος δὲν εὐρίσκεται τόσο πολυχρώματος καὶ πολύγραπτος, ὅσον ὁ ἀχάτης· διότι ἡ χρωματικὴ αὐτοῦ βᾶσις ἀπαντᾷται ἐκ παντὸς εἶδους χρώματος, ἦτοι μελανοῦ, αἰθοῦ, κίτρινου, πρασίνου κ. τ. ταῦτα δὲ πάλιν εἶναι πεποικιλμένα μὲ ἕτεροχρούς κηλίδας, ταινίας, καὶ παν-

τοδαπῆ σχήματα. Πρὸς τούτοις ὁ ἀχάτης εἶναι λίθος σύμμικτος ἐκ χαλκηδοίου, σαρδονίου, κρυσταλλοπυρίτου, ἀμέθυσου, πυρίτου λίθου, καὶ ἰόσπιδος, συγκεείμενος ἐκ δύο, ἢ πλειοτέρων τοιούτων εἰδῶν. Διὰ τοῦτο ὀνομάζεται πολυτρόπως, ἦτοι ἐκ τοῦ ὑπερέχοντος συμμίκτου λίθου, οἷον ἀχάτης Χαλκηδόνιος, Σαρδόνιος, Ἰόσπιος κτλ. Πρὸς τούτοις ὀνομάζεται καὶ ἀχάτης Κηλιδωτός, Ταινιωτός, διὰ τὰς κηλίδας αὐτοῦ καὶ ταινίας καὶ ἔτι Ὀχυρίτης, ὅτε ἔχει ὡς γραμμὰς ὀχυρωμάτων· καὶ Ἴριος, ὅτε αἰλεπταὶ αὐτοῦ πλάκες βασταζόμεναι ἀντικρὺ τοῦ φωτός, παριστάνουσι χρώματα τῆς ἱριδος· καὶ Ἰοκκοφόρος, ὅταν ἔχη ἐπιγεγραμμένους κόκκους τινὰς δένδρων κτλ.

Ἀχάται εὐρίσκονται σχεδὸν ἐπὶ πάντα τὰ μέρη τῆς γῆς· ἀλλ' οἱ τῆς Ἀσίας εἶναι οἱ κάλλιστοι, διότι ὑπάρχουσι λεπτοὶ καὶ εὐστίλβωτοι. Εὐρίσκονται δὲ εἰς τὴν γῆν μοναδικοί, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς κομμάτια κωνοειδῆ, ὄντες ὡς νεφροὶ ἠνωμένοι, ἢ συσσωρευμένοι. Τὸ κωνοειδὲς τοῦτο κομμάτιον περικαλύπτεται κοινῶς μὲ δέρμα ἀργιλῶδες, σκληρὸν καὶ χρωματισμένον· ὁ δὲ ἔγκλειστος πυρῆν ἢ εἶναι ὅλος ἀχάτης, ἢ ἐμπεριέχει ἄλλον πυρῆνα ἐκ κρυσταλλοπυρίτου. Πολλάκις ὁ ἀχάτης ἔχει ἐν, ἢ πλειότερα κοιλώματα, γεμάτα μὲ λίθους πολυτίμους, οἷον τοπάζιον, ἀμέθυσον κτλ. Αὐτὸς ἀπαντᾶται σπανίως εἰς τὰς μεταλλικὰς φλέβας. Πέτραι μεγάλαι ἐξ αὐτοῦ δὲν εὐρίσκονται ποτέ· ἀλλ' ἀπαντᾶται ἐνθεν κάκειθεν, ὡς ἀποσπάσματα τινὰ, ἐπὶ τοὺς πεδινοὺς τόπους, τοὺς ῥίακας κτλ.

Οἱ Εὐρωπαῖοι τεχνῖται διασχίζουσι καὶ στιλβόνουσι τὸν ἀχάτην, καὶ κατασκευάζουσιν ἐξ αὐτοῦ παντοδαπῆ ἐργόχειρα, οἷον σφραγίδας, πεσσοὺς, ταμβακέρας, ποτήρια, ἰγδία, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἄλλ' ἐπειδὴ αὐτὰ τιμῶνται πλειότερον, καθ' ὅσον εἶναι πολυποικιλώτερα χρώματα, καὶ αἰφυσικὰ τοῦ ἀχάτου εἰκόνες· διὰ τοῦτο χρωματίζουσι καὶ ἐπιγράφου-

σιν αὐτὸν οἱ τεχνίται, καθὼς καὶ ἄλλους λίθους, οἷον τὸν ἱασπιν, τὸν χαλκηδόνιον κτλ. καὶ οὕτως ἀπατῶσι τοὺς ἀγοραστὰς. Ἡ τοιαύτη ὁμῶς ἀπάτη ἀνακαλύπτεται, εἴαν ὁ ἀχάτης θερμανθῇ, ἢ εἴαν ἀλειφθῇ μὲ πνεῦμα ἀλινίτρου· διότι ἐντὸς μιᾶς νυκτὸς χάνει τὸ τεχνικόν του χρῶμα. Πρὸς τούτοις γίνεται ἐκ τοῦ ὑέλου καὶ ψευδῆς ἀχάτης, παρόμοιος μὲ τὸν ἀληθινόν.

(Ἐπιτεταί Συνέχεια.)

ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ. Ἄρθρ. 9'.

ΛΕΩΝ.

Ὁ Λέων (κοιν. Λεοντάριον, Τουρκ. Ἄρσλάν) εἶναι τὸ γενναιότατον, μεγαλοπρεπέστατον καὶ ἰσχυρότατον ὄλων τῶν τετραπόδων, διὸ καὶ βασιλεὺς αὐτῶν ἐπεκλήθη. Τὸ μῆκος αὐτοῦ εἶναι ὀκτὼ ἕως ἐννέα πόδας ἀπὸ τὴν κεφαλὴν μέχρι τῆς οὐράς, τὸ δὲ ὕψος τρεῖς ἕως τέσσαρας. Τὸ χρῶμα τῶν τριχῶν του εἶναι ὑποκίτρινον εἰς τὴν ῥάχιν, ἀλλ' εἰς τὰ πλευρὰ καὶ τὴν κοιλίαν κλίνει εἰς τὸ λευκόν· ἡ κεφαλὴ του εἶναι μεγάλη καὶ δυνατὴ, καὶ κεκαλυμμένη, ὡς καὶ ὁ τράχηλός του, μὲ εἶδος τι δασείας χαίτης· οἱ ὀφθαλμοὶ του ζωηρότατοι καὶ κοῖλοι, καὶ ἔχουσι μεμβράναν τινὰ, τὴν ὁποίαν δύναται νὰ ἐπεκτείνῃ ἄνωθεν αὐτῶν, ὅταν θέλῃ, καὶ ἐκ τούτου, ὡς φαίνεται, ὑπέλαβον ὅτι κοιμᾶται μὲ ἀνοικτούς ὀφθαλμούς· τὰ ὠτά του εἶναι μικρὰ καὶ στρογγύλα, ἢ ῥίς του χονδρὰ καὶ πλατεῖα, τὸ στόμα του μέγα καὶ πολυσχισμένον, οἱ ὀδόντες του, δέκατέσσαρες τὸν ἀριθμὸν, δυνατώτατοι) ὥστε δι' αὐτῶν εἶναι ἱκανὸς νὰ συντρίβῃ καὶ σκληρότατα ὀστᾶ,) καὶ ἡ γλῶσσά του μεγάλη καὶ τραχεῖα, μὲ μικρὰς τινὰς ἀκμάς, δι' ὧν δύναται νὰ ἐκβάλλῃ τὸ αἷμα διὰ μόνου τοῦ γλειψίματος· τὸ μέτωπόν του εἶναι τετραγωνοειδές, καὶ ἔχει μεγάλας ῥίτυδας, ὅταν μάλιστα τὸ ζῶον ᾖναι